

СПОСОБИ УТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Ляпа А. М., студ. гр. ПР-81,
Кобяков О. М., к. техн. н., доцент СумДУ

Юридична термінологія виступає найбільш важливою та інформативною частиною мови права. Питання юридичної термінології є досить актуальним. Без термінів неможливо максимально точно викласти законодавчу думку. Юридична термінологія допомагає досягти максимальної лаконічності юридичного тексту.

Саме мова є засобом, процесом і продуктом різних галузей права, де юридичні тексти, у письмовій чи усній формі, породжені з метою обслуговування регульованої соціальної поведінки. Розвиток суспільства, зміна суспільно-економічних формацій та ідеологій здійснюють безпосередній вплив на юридичну термінологію, яка. В свою чергу, виступає найбільш важливою частиною мови права. Зацікавленість проблемою дослідження правової мови пояснюється значимістю функцій, які виконуються як правом, так і мовою в суспільстві.

Зародження юридичної термінології пов'язане з виникненням права. Писемною мовою права були спочатку латина та англійська. Переважала латина і поступово вона завойовувала нові позиції. Латина була мовою офіційних документів. Це не була класична або середньовічна латина, проте це був різновид латини, юридична латина, яка містила багато латинізованих англійських і старофранцузьких слів. Наприклад, давньоанглійське "morder" - таємне вбивство, стало "murdrum", а пізніше - сучасним "murder".

Вивчення й використання римського права спричинилися до інтенсивного запозичення слів з латинської мови, наприклад: ab initio - спочатку, bona fide - сумлінно, добросовісно, casus belli - привід до війни, causa - позов, corpus delicti - склад злочину, de facto - фактично, de jure - юридично, et alia - та інші, ex parte - односторонній, на користь однієї сторони, з перевагою для однієї сторони, gratis - безоплатно, habeas corpus - наказ про представлення заарештованого до суду, in rem - стосовно до самої речі, jus soli - набуття громадянства за місцем народження, lex ordinaria - закон місця розгляду справи, lex lata - позитивне право, lex pendens - позов, що знаходиться на розгляді, polo contendere - "не бажаю заперечувати" (заява про відмову заперечувати пред'явлене обвинувачення).

Мова та право виникають щоб керувати діяльністю людей, щоб цей процес був ефективним, засоби керування (в даному випадку мовні і правові одиниці) повинні бути співвіднесені з миром життєдіяльності людини.

На сьогоднішній день усному перекладачу як ніколи доводиться зустрічатися з юридичною термінологією, і не тільки в зв'язку з судовими конфліктами і упорядкуваннями, але і в сфері економіки і, навіть все частіше в повсякденному житті.

За структурою юридичні терміни поділяються на прості та складні. В свою чергу вони формуються за допомогою суфіксів і префіксів. Додаючи суфікси до різних частин мови (дієслово, іменник, прикметник), ми отримуємо слова з новим значенням. Наприклад, терміни, що утворюються за допомогою суфіксів: to argue (дієслово) + ment = argument (іменник) - довід; to examine + tion = examination - допит, слідство; to proceed + ing = proceeding - розгляд справи в суді; robber (іменник) + y = robbery (іменник) - крадіжка; legal (прикметник) + ity = legality (іменник) - законність; guilt (іменник) + less = guiltless (прикметник) - невинний; notary + ial = notarial - нотаріальний; to legislate (дієслово) + ive = legislative (прикметник) - законодавчий; legal (прикметник) + ly = legally (прислівник) - законним чином. Способи утворення термінів за допомогою префіксів: in + lawful (прикметник) = unlawful (прикметник) незаконний, it + material = immaterial - неістотний; in + action (іменник) = inaction - бездіяння; it + prison (іменник) = to imprison (дієслово) саджати до в'язниці; re + hearing = rehearing - повторне слухання; counter + to act = to counteract - протидіяти; inter + dependence (іменник) = interdependence (іменник) - взаємозалежність. Існує також префіксально-суфіксальний спосіб творення прикметників: inadequately - неадекватно. Є й інші способи утворення юридичних термінів, такі як: law (іменник) + making (іменник) = lawmaking (іменник) - видання законів; to blame (дієслово) = blame (іменник) - звинувачення, to witness = witness - свідок. Завдяки афіксам відбувається спеціалізація та класифікація юридичних термінів.

Оскільки правнича галузь перебуває сьогодні на стадії активного розвитку і вдосконалення, створюються нові терміноодиниці відповідного словотвірного типу за існуючими словотвірними моделями як від слов'янських, так й від іншомовних основ.

Лінгвістами виявляються й описуються способи творення термінів у різних розвинених європейських мовах, що забезпечує об'єктивність прогнозу відносно подальшого розвитку тієї чи іншої терміносистеми. У центрі цих досліджень знаходиться термін, природа семантики якого виявляється насамперед через співвіднесеність із поняттям. Основним носієм поняттєвого значення в

усіх термінологіях, у тому числі і в юридичній, виступають іменники (викрадач – thief, позивач – plaintiff, присуд - sentence).

Однією з найбільш актуальних проблем є дослідження термінів-аббревіатур в англійській юридичній термінології. Словотвірна активність аббревіації в англійській юридичній термінології веде і до її широких семантичних можливостей. Скорочуються не тільки найменування закладів (С.М. - Court Martial) та документів (С.Р. -Code of Civil Procedure), але і найменування осіб (deft. - defendant) та дій (Н.Т. - high treason), що посилює продуктивність аббревіації.

Отже, мова чутливо реагує на всі процеси, які відбуваються у суспільстві. Контакти з носіями інших мов, зміна релігії, побудова писемності, розробка правопису та суспільно-політичної термінології тощо - все це має значний вплив на розвиток сучасних терміносистем, зокрема на розвиток термінології правової науки в англійській мові.